

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Verna - A Dominica Septuagesimæ, ad Dominicam SS. Trinitatis

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Contra impietatem temporis. Gladium evaginaverunt peccatores. Quibus
armis impietas hoc tempore propugnatur, iisdem expugnatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44214

digit : quantaque sit in Christo patiente, hujus cæcitatæ illuminatio, cum Christus omnia sua tradat pro una Virtute exercenda & docenda. Sicut sol lucet in virtute sua.

Apo. 1.

TERTIO denique pro statu Perfectorum ; expende, quod non quilibet Virtutum actus à Domino patiente exerceantur, sed perfectiores, sublimiores, & longè plures, quàm ad nostram salutem viderentur esse necessarii, ut esset copiosa redemptio, & ut esset exemplar luculentissimum Virtutis non confringendæ intra fines & terminos strictæ cujusdam obligationis, sed ultra & ulterius extendendæ, quantum se quidem offert Gratia: Nam alioquin, *declinantes in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.*

Ps. 124.

Ephes. 3.

Hoc scilicet, quod vehementius orabat Apostolus, ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo & longitudo, & sublimitas & profundum : scire etiam supereminentem scientia Charitatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.

LATITUDO virtutis Christi patientis est, omne genus virtutum. LONGITUDO est continuatus & nunquam intermissus virtutis actus. SUBLIMITAS est pura Charitas seu obedientia Charitatis. PROFUNDUM est stupenda illa exinanitio, quæ se vult peccatorem & tanquam omnium peccatorum rerum exhibet pro peccatis immolandum. Possétne aliquid amplius ad perfectionis intelligentiam & amorem ejus excitandum desiderari? *Quid est, quod debuit ultra facere, & non fecit? Quid verò est, quod tu debuisti, & feceris?*

H. 5.

III. PUNCTUM.

CÆCVTIENTIBVS igitur in via perfectionis *Is. 42.* lux perfecta Christus est patiens, cum sic unumquemque suo in statu illuminet & accendat, nullus ut jam ignorare possit, quid sit sibi præstandum, nec dubitare quin illud omni modo præstare teneatur. Sic per Prophetam ipse Dominus olim prædixerat : *Ducam cæcos in viam, quam nesciunt, & in semitis, quas ignoraverunt, ambulare faciam : ponam tenebras coram eis in lucem, & prava in recta : hæc verba feci eis, & non dereliqui eos.* Sed pavendum, quod sequitur : *Conversi sunt retrorsum.* Neque plura his addantur, sed hæc ferè cogita, tibi que toties retrorsum converso applica, & in viam lucis sic redi, ne retrò unquam respicias. *Ut filij lucis ambulate : fructus enim lucis est in omni bonitate & justitia, & veritate : probantes, quid sit beneplacitum Deo : & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem arguite.*

Ephes. 5.

Quod si te satis illuminatum putas : *Vide Luc. 11. Ioan. 9.* ne lumen, quod in te est, tenebræ sint : Et ne ex illis sis, quibus aiebat Dominus : *si cæci essetis, non haberetis peccatum. Nunc verò dicitis, quia videmus : peccatum vestrum manet.* Id est, ut interpretatur sanctus Augustinus. Si vos agnosceretis ignorantes, & vos à me doceri velletis, non haberetis peccatum infidelitatis, tunc in me facile crederetis : sed cum vos satis doctos ex lege & Prophetis arbitremini, neque à me putetis esse docendos, idcirco peccatum vestræ infidelitatis manet. & perseverat in vobis. Sic planè multis doctrina est occasio gravioris peccati ; vel dum non faciunt, quod sciunt ; vel dum se satis scire putant, cum se tamen ignorent.

IN EADEM DOMINICA. SIVE IN SEQUENTIBVS FERIIS CONTRA IMPIETATEM TEMPORIS.

Gladium evaginaverunt peccatores, intenderunt arcum suum. Pl. 36:

VERITAS PRACTICA

Quibus armis impietas hoc tempore propugnatur, iisdem expugnatur.

VEL SIC

Quibus armis hoc tempore Pietas impugnetur, iisdem propugnatur.

RATIO EST, Quia triplex armorum genus est, quo pietas modo impugnetur : Nempe sic ferunt tempora : sic universim agit

agit mundus : sic videntur exigere prope ad-
ventantes esuriales ferie.

Sed hoc ipso triplici armorum genere, Pietas propugnatur.

Ergo quibus armis hoc tempore Pietas impugnatur, iisdem propugnatur. Quod certe est & plurima dignum consideratione, & opportuna praxi perutile.

I. PUNCTUM.

SICUT nullum justius est bellum, quam quo Supremus Aliquis rebellantes coe-
cet subditos, sic nulla est gloriosior pugna & victoria, quam quæ talem hostem, aut quemvis alium suis expugnat armis. *Fac Domine, ut gladio proprio eius superbia amputetur.* Sic Judith Deo, qui Supremus est omnium Dominus, quem Holofernes armis impetebat; sicque revera factum est, ut hic Dei hostis suo perierit gladio. Sic puer David in Domino, vel in Davide puero Dominus famosum illum Gygantem non alio confecit ense quam proprio. Ac cum iste puer, Rex factus est, & prælia Domini præliabatur, hoc vel maximè precabatur, ut Dei hostes suis expugnarentur armis. *Gladium, inquit, evaginaverunt peccatores: Gladius eorum intret in corda ipsorum.*

Hi nempe sunt conjurati contra Deum hostes, qui peccatis ipsum offendunt, tumque apertius gladium evaginant, quando liberius & impudentius peccant. Quemadmodum hoc solet fieri tempore, quando rationes sui peccati propalant, & ratione simul ac peccatis cum Deo certant. Hic est videlicet evaginatus peccatorum gladius: sed hic eorum gladius intret in corda ipsorum, id est, illo ipso armorum genere, aut illis ipsis rationibus quas in Deum conjiciunt, dejiciantur.

Certe posset Deus vel nullos habere hostes, vel statim, ut insurgunt, deprimere, quis hoc ignoret? posset peccatores, quo ipso peccant momento extirpare, protegere, & æternis ad-dicere supplicis? Quis contra obstitit? Sed quandoquidem illos tolerat, quandoquidem se ab eis impugnari patitur, quandoquidem ipse cum illis pugnam inire non derectat, nihil erat vel Deo gloriosius, vel peccatori utilius, quam ut suis peccator armis & ratio-

nibus revinceretur: *Iudicemur simul. Narra si Is. 45. quid habes, ut iustificeris. O Bonitatem ineffabilem: & tamen prædicandam!*

Hoc est, quod modò agitur. Hæc est veritas, quæ modò proponitur expendenda, si-
ve ut magis innotescat perveritas peccatoris, quæ tam perfractè & impiè rationes peccati sui audeat obtendere; si-ve ut clarius appareat Divina Bonitas, quæ eo usque se demittit ad impios, ut obtentas eorum rationes audire velit: si-ve ut denique facilius respiciant, cum viderint se suis ipsos expugnari armis & rationibus.

Age ergo, quid proponunt, quid effutunt, quid præ se ferunt rationis, qua se in peccatum liberius effertri posse contendunt? *Eccce loquentur in ore suo, & gladius in labiis eorum:* *Pf. 58.* Ecce quod loquuntur, ecce quo gladium exacuunt & inferunt: NEMPE sic obtinuerunt tempora, sic Mundus agit universus, sic videntur exigere, quæ propediem expectantur, graviora ieiunia.

Hoc est scilicet triplex armorum genus, quo impietas pietatem impetit; *Dentes eorum arma & sagitta, & lingua eorum gladius acutus;* *Pf. 56. Tob. 1.* Triplex acies, quam Dæmon modo instruit. Sicut olim tres Chaldæorum turmas contra Jobum, ut in Deum ipse acrius & vehementius pugnet. Hoc omne tempus est in tres suas divinum differentias, quo se peccator tueri vellet suo in peccato. Præteritum nempe profert, cum ait, sic obtinuerunt tempora: Præiens producit, cum sic mundus agere dicitur universus ac denique Futurum advocat, cum futuri ieiunii gravitatem causatur.

Hæ sunt adinventiones perveritatis humanæ, de quibus Scripturæ passim universæ. *Non dimiserunt adinventiones suas & viam durissimam, per quam ambulare consueverunt.* *Iud. 2. Pf. 27.* *Da illis secundum opera eorum & secundum nequitiam adinventionum ipsorum. ET irritaverunt eum in adinventionibus suis, & multiplicata est in eis ruina.* *Pf. 105.*

Ingemisce ad hæc: & suspira cum Davide usque quò peccatores gloriabuntur? *Effabuntur, & loquentur iniquitatem, loquentur omnes, qui operantur iustitiam; nisi videlicet comprimatur, nisi obstruatur, nisi contradicatur.* *Pf. 93.*

II. PUNCTUM.

SED hoc ipso triplici armorum genere *Pietas propugnatur*: his ipsis armis expugnatur impietas: his ipsis rationibus peccato potius resistendum est, quam cedendum.

Primo quidem ostendetur nullam esse in favorem peccati, rationem propositam: Deinde vero perpendetur, inde potius concludi Pietatem hoc tempore magis esse colendam.

Quod itaque primum emittitur, quia sic obtinuerunt tempora, verum id quidem, ratione facti, ut dicitur, sed falsum, ratione juris. Neque enim jus ullum ulli unquam tempori fuit, ut peccatum non esset malum, non esset veritum, non esset puniendum, de hoc enim nunc agimus, de hoc decertamus; dantur quidem à sapiente, sua cuique rei tempora; *Suis*, inquit, *spatiis transseunt universa*, *Tempus videndi, tempus fienti*, *Perge cum illo*, quantum velis, nullum ibi reperies tempus peccandi.

Eccles. 3.

Eccles. 15.

Deut. 4.

Tob. 4.

Prov. 23.

Hoc unum Scriptura excipit; *Nemini dedit spatium peccandi*. **DISCANT** timere me omni tempore. **CAVE** ne aliquando peccato consentias. **NON** amuletur cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die. Quid clarius aut aper-
tius? An putas contra Deum posse præscribi? An putas contra divina, posse prævalere humana? Ubi hæ voces, *nunquam* aut *semper*, divinitus enuntiantur: nihil humanitus contra pronuntiari potest.

Sunt affirmativa quædam præcepta, quæ non semper hoc sensu obligant, ut non quovis ea tempore & momento sint servanda, quia sunt suis astricta temporibus, sed quæ dicuntur *negativa*, sic omni sunt tempore observanda, ut nullum profus sit tempus, quo non debeant observari. *Fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, ebrietates, commestiones, & his similia, quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.*

Gal. 5.

Ephes. 5.

HOC scitote intelligentes, quod omnis fornicator aut immundus non habet hereditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat in manibus verbis, fingendo videlicet tempus, quo hæc minus vetentur.

Sicut enim nullo licet loco peccare: sic neque ullo tempore: sicut Deus ubique est, qui peccatum spectet & puniat, sic ille semper sanctus, qui semper peccatum oderit & inflectetur. *Deus enim illorum omni iniquitatem.*

Judith 5.

Neque ab illa unquam ullus hominum dispensare quemquam potest, cum & ipse Deus non possit. Quæ quidem impotentia nõ est defectus potentia, sed potius summa Dei perfectio; ut qui tam sanctus & tam sanctè perfectus sit, ut non modò non possit peccare, sed nec peccato cõsentire. Nullum est enim peccatum, quod non sit inordinatio, nulla inordinatio, quæ non sit contra vel præter legem Dei, nihil potò præter Dei legem potest probare Deus, cum ipse sibi contradiceret; & qui malum veraret, malum approbaret, mali esset author & iudex, quo sacrilegio inquit sanctus Augustinus, *nihil detestabilius mihi occurrit*.

L. 1. de ordi.

Judith 7.

1. Reg. 13.

Exodi 31.

Putabant Bethulicæ post quinque servatos obsidionis dies: Saul post septem, quibus expectavit Samuelem: Israelicæ post quadraginta, quibus Moyses ab illis abfuit; putabant inquam illi, solutos se ea lege post elapsum tempus, quo se illa teneri credebant, sed malè illis cessit. *Stulte egisti, nec custodisti mandatum Dei tui, nequãquam regnum tuum ultra consurget*, ait Sauli Samuel. Velle sine de his peccatis nunquam confiteri, nunquam pœnitescere, nunquam ne in morte quidem meminisse? Nolles profectò, ne in peccato morereris, unde apparet, quàm ficta & simulata ratio, quæ à tempore petitur, & quàm verè à Propheta dictum, *agnitio vultus eorum respondit eis*. Ex ipso vultu apparet, quàm aliter sentiant ac loquantur.

1. Reg. 13.

Is. 3.

SED quia tamen ita prævalent tempora, ut hoc sibi assumant, quod non possunt. Esto sanè ut dicunt impii, hoc est presumptum tempus peccandi; sic fingitur; sic evulgatur; sic persuadetur: An idcirco nil timendum? an la-
xiores propterea sunt habentæ solvendæ cupiditati? ô quam longè erras, qui hoc putes? Nunquam magis sibi timendum quàm modò; nunquam major adhibenda est sui custodia, quam hoc periculoso tempore. Nam quò tempus est liberius, & proclivius ad peccatum inducendum, eò certè præsentius & evidentius est peccandi periculum: at quo evidentius apparet tale periculum, nonne oportet esse cautiorem & magis sollicitum ad illud evitandum? Nonne qui se manifestè exponit peccandi periculo, peccat; juxta illud Sapientis, *qui amat periculum, in illo peribit*; at nonne est se exponere periculo, se exponere periculoso tempori sine ullo metu, sine ulla cautione & tutela? sicut tempore pestis aut belli, qui

se

se temerè morbo vel hostibus ingereret sine ullo præsidio, sine ullis armis, merito censeretur inconsultus & temerarius. Sic planè modò qui vivit sine metu, sine cautela, sine attentiori sui custodia, temeritatis aut negligentiae notam & poenas non effugiet.

Periclitamur quidem omni tempore, semperque versamur inter hostes, quibuscum nobis tam assidua est concertatio, ut vita ipsa dicatur militia & tentatio super terram. Sed tamen certa sunt quaedam tempora, quibus hostes sunt aciores, & militia sævior, unde & oportet esse magis instructum & paratum ab omnibus, prout crebro nos monent Scripturæ: *Fili conserva tempus, & de vita à malo. SAPIENS in omnibus metuet, & in diebus delictorum attendet.* Expende Verba. Sic & noster Apostolus. *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo.* Quid est, die malo nisi periculoso, nisi proclivi ad peccandum, quale tu ipse agnoscis esse hoc tempus: Tunc accipienda est armatura Dei, tunc induenda est armatura robustio; sic enim ille bis repetit; tanti refert hoc præceptum; sic galeam salutis vult assumi, lorica fidei, scutum & gladium spirituales, quo possimus stare incolumes & infracti, tantis obfessi periculis.

Ecl. 9. Alioquin certè quod moneret Sapiens, *sicut pisces hamo capiuntur, & aves laqueo: sic homines in tempore malo.* *INVOCAVI Dominum,* aiebat Ecclesiasticus, *exaudita est oratio mea, liberaisti me de perditione, & eripuisti me de tempore iniquo.* Quasi diceret, hoc inter accepta numero beneficia tanquam singulare & eximium, quod me iniqui temporis periculo liberaverit Dominus; & unicuique sum author, ut tum fideliter ipsum oret, quia protectio divina quaerenda est, & oratione quaerenda est.

Sic planè docent omnes Doctores, tam necessariam in quo vis periculo esse orationem, ut qui tum minimè oret, non minimè peccet, quia medium est divinitus ordinatū ad promerendum illud auxilium, quod est tali periculo magis opportunum. Ac propterea videtis hoc tempore publicas indici preces, quibus indulta, quæ vocant plenaria, conjunguntur, ut sic provocemur ad remedium periculi comparandum.

Certè quando nulla esset alia causa non omitterendæ pietatis, quàm participatio bonorū spiritualium, quæ abundantius modò confertur, non esset negligenda occasio, sed cum

orationis & Sacrae Communionis proposita sit illa causa, quæ à periculo temporis peritur, non potest omitti talis Communio nisi remedium periculi omittatur. Extremis malis extrema sunt adhibenda remedia. Extremū malum est peccare impudenter, sicut peccatur hoc tempore. Extremum verò sive summum remedium, Sacra est Communio: tum, quia sic est institutum hoc Sacramentum, ut à peccatis mortalibus præservemur, sicut expressè habet Concilium Tridentinum: tum, quia sic est ab Ecclesia particulatim his diebus proposita ejus Communio, ut per eam singulariter hoc tempore protegamur à peccati periculis. Unde illud est valde considerandum, quod tamen si Sacra Mensa non haberet ex se, ut nos semper præservaret à peccatis, haberet illud tamen hoc tempore, quia sic ab Ecclesia proponitur, cujus intentione & sine quidquid operemur, sortitur efficacius suum effectum.

Quamobrem ut concludamus hanc primam partem, apertè patet tantum abesse, ut ratione temporis solutiores simus in peccatum, quin potius ipsa conclamante Ecclesia, quæ tanquam Christi vox audiri debet hoc vel maxime tempore pietati vacemus, pericula caveamus, remedia conquiramus, & quantum saluti prospectum volumus, tantum Timori Altissimi demus locum.

SECUNDUM quod objiciebatur pro futurore & liberiore vita, *Mundus est univversus sic vivens.* Validam sanè ac potens motivum, quam se cunque in partem edat Mundus! quis enim non audeat agere, quod tam multi faciunt: Imò quis audeat non agere, quod pene omnes agunt? Et certè fateor cum sancto Augustino multos iude sua in improbitate roborati hoc tempore. sic enim ille scribit, *Si L. 6. Cui intueri vacat, qua faciant, qua ve patiantur. vit. Dei inveniet tam indecora honestis, tam indigna liberis, tam dissonantia sanis, ut nemo dubitaturus fuerit, furere eos, si cum paucioribus furerent; Sanitati patrociniū est insanientium turba.* Nō quod revera sit legitimum insaniam patrociniū, sed quod se illo tueantur insani, ut à sua se insaniam quoquo modo tutos præstent.

At verò ut manifestè videant, nullum esse in peccatis tale Mundi patrociniū, dicant ipsi, an purent mendacium, juramentum, detractionem, & similia quaedam peccata, minus esse re ipsa & corā Deo peccata, quia vulgaris sunt & cōmunia Mundo pene universo?

- An tu minus mentiris, aut mentiendo minus peccas, quia sic omnes vendendo vel emendo mentiuntur? An avaritiæ, fornicationis, aut gulæ vitium minus est vitium, quia multorum est & pene omnium? An tu putas ex numero vel qualitate peccantium detrahi aliquid ex peccati malitia, vel peccatoris pœna? Num legisti, quod ait Sapiens: *Non subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, quoniam pusillum & magnum ipse facit? VNUM QUÆMQUE, inquit, juxta vias suas judicabo. VNUS QUÆMQUE nostrum pro se rationem reddet Deo. VNUS QUÆMQUE onus suum portabit. Refert unusquisque propria corporis, prout gessit sive bonum, sive malum. NE accipias personam, ut delinquas. Quorum Scripturæ Verborum hic unus sensus est, ne putes alienis peccatis tua excusari.*
- NULLA est itaque ratio, cur hoc tempore liberius pecces, quia sic libere Mundus peccat, imò est ratio cur non pecces, quia sic mundus peccat. Hæc est enim lata via perditionis, quam multi terunt, & quo plures in ea sunt, tanto magis via dignoscitur, & tantò magis fugienda designatur. Deinde, quo plures sunt, qui simul peccant, peccatum sæpe augetur, majori perpetratur audacia, mutuam sibi communicant omnes malitiam: ex singulorum peccato fit unum quoddam gravius, quo magis irritatur Deus ad pœnas inferendas. Sic ipse ad Prophetam: *Iniquitas domus Israel & Iuda, magna est nimis valde, & repleta est terra sanguinibus, id est peccatis, & civitas repleta est aversione: dixerunt enim, Id est, quasi dixissent, dereliquit Dominus terram & Dominus non videt. Igitur & meus non parceret oculis neque miserebor: viam eorum super caput eorum reddam. Unde & Sapiens: Non semines mala in sulcis injustitia, & non metes ea in septuplum.*
- Deniq; tum potissimum suos probat Deus, cum inter multos peccantes, se à peccatis continent; cum inter Sodomitas Lothus est castus: Inter profanos Iob religiosus: Inter idololatrias fidelis Tobias senior: Inter murmurantes temperatus Caleb & Josue: unde cum aliquando Ierosolymis pene omnes effusus in peccata fuerent, missus est Vir, qui transiret per mediam civitatem & signaret Thau super frontes virorum gementium & dolentium, super cunctis abominationibus, qua fiebant in medio eius. Hoc est scilicet se probare fidelem servum,

tum servire magis Deo, quando minus ab aliis colitur.

Hæc est gratia tua ad amicum tuum, dicebat Abfalon Chusai, quæ putabat deſeruisse partes patris sui Davidis tum exulantis: Quasi diceret, Itane te fidelè probas, ut in adversis amicum deſeras? Hæc est gratia, quam reddis amicitia, quam reddis Amici meritis? Quid responderes Christo sic conquerenti?

REDITURUM te scilicet cum illo in amicitiam, ad proximè sequentes ferias, quæ jejuniis & pœnitentiæ consecrantur. Nunc verò quia molestiores instant illi dies, diluenda est liberiori gaudio molestia, & lautius excipienda sunt jejuniorum tempora. Hoc est nempe postremum, quod obſcitant, & quod suis peccatis obtendunt, qui hoc tempore liberiores sunt in peccando.

Sed nihil poterat dici absurdius, nihil iniquius, nihil magis alienum à lege.

Primo enim quid absurdius, quam se liberius illi vitio mancipare, cujus oppositam velis exercere virtutem? quid absurdius quam idcirco superbum esse, quia velis esse humilis: idcirco iracundum, quia te ad mansuetudinem paras; idcirco imperantem, ut sis postea sobrius? *Non est per temulentiam aditus ad jejunium, inquit sanctus Basilus, nec ad lususque sinitiam iter per fraudem, nec ad sobrietatem per lasciviam, nec per malitiam ad Virtutem.*

Deinde quid iniquius & magis impium quam idcirco audacius Deum offendere, quia tempus instat expiandarum offensionum, quasi præteritæ non sufficerent, quasi per impudètiæ aut infirmitatē peccaviſſe parū esset, nisi ex mera malitia certoque studio peccata peccatis cumularemus? *Non est iste sermo, qui misericordiam provocet, sed potius qui iram excitet.*

Denique quid magis alienum & à lege & à fine instituti jejuniū, quam se ulterò peccatis implicare; quæ meliorem jejunii partem exhauriunt, & vim bonorum operum elidunt potentiorē. *Numquid tale est jejunium, quod Is. 58. elegi, dicit Dominus.*

O quam diversa sentiunt de jejunio Deus & peccator! Deus ait non placet mihi jejunium in peccato: Peccator verò, non placet mihi jejunium nisi in peccato. Deus ait, relinquendum peccatum, ut jejunes; Ego verò, inquit peccator, idcirco peccabo, ut jejunem. Deus ait, non aspiciam illud jejunium, quod peccato infectum est: Peccator contra, non suscipiam

piam aliud jejunium, nisi quod peccato sit infectum. Possentne contradictoria dici magis opposita? Possentne verò excusari apud Deum, quæ sic Deo cōtradidunt? Nonne hæc verior à proximis jejuniorum feriis peti debet cōclusio: In enstat tempus acceptabile, quo, si rectè affecti sumus, magna nobis comparanda salutis subministrantur media: sic nos igitur rectè affectos esse convenit: sic nos igitur his pervertis diebus cavere decet, ne pervertamur. Sic nobis igitur præcipuo cultu pietati vacandum est: Sic apte Sapiens. *Qui timent Dominum, inquirent, quæ beneplacita sunt ei, & qui diligunt eum, replebuntur lege illius. Qui timent Dominum, preparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Itemque paulo post: Sapiens cor & intelligibile abstinebit se à peccatis, & in operibus justitiæ successus habebit.*

III. P U N C T U M.

Quibus ergo armis hoc tempore pietas expugnatur, iisdem propugnatur: Et quibus rationibus Impii sibi persuadent liberiorè peccandi licentiã, iisdem non modo dissuadentur, sed contrã potius convincuntur & urgentur, ut majori cautione adhibita refrænent illam suam libertatem, quæ vel à Tempore, vel à Mundo, vel ab instantibus Jejuniis emendicatur. Nam si quid inde rectum, si quid sanũ, si quid rationabile deduci potest, totum pietati favet & militat. *De ore tuo te judicio, serve nequam, Non est autem genus judicii ad condemnationem potentius, Ex verbis tuis condemnaberis. Unde & Daniel, cum adhuc esset puer, sic Susannam falso accusatam liberavit, cum ex utriusque Accusatoris responso convicit ipsum mendacii, Recte mentitus est in caput tuum. Statimque populus in duos illos Iudices, qui se falsos præbuerant accusatores, insurrexit & lapidibus obruit: Cōvicerat enim eos Daniel, ex ore suo falsum dixisse testimonium. Quasi diceret Scriptura, non est mirum, quod de illis tam subitæ sint pœnæ sumptæ, nam nihil restat dubii, quando quis ex ore proprio convictus est. Sic stultus caditur labiis. Sic qui mittit in altum lapidem, super caput eius cadet. Id est, qui contra cœlum, contra Veritatem, contra pietatem ratione pugnare voluerit, sua secum ratione pugnat.*

Atque hinc duo illa Sacra Proverbia, quæ

videntur sibi opponi, facillimè conciliantur, *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Responde stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* Non est ita quippe respondendum, quasi assentiaris & adhæreas ejus dictis: Sed ita potius respondendum, ut & ipse suis revincatur sermonibus, & ad sanioerem mentem revocetur.

Hoc est autem, quod ad præxim his diebus nobis proponitur: *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam; Cave assentiaris, cave putes aliquid culpæ quantumcunque levicularis, magis licere hoc tempore, quam quovis alio. Responde stulto iuxta stultitiã suam: quidquid audieris, quo in sua sibi libertate blandiri videatur impius, tu ne finas impune verbũ labi, cadatur labiis suis stultus, suo judicetur ore, suo perimatur gladio, suo ipse dicto revincatur impietatis & stultitiæ. Non est silendum, ubi silentio roboratur impietas: roboratur autem silentio, quando adumbratis in sui patrocinium rationibus nemo contradicit. Non est Christiani, non est tolerare incorreptam blasphemiam, Blasphemum verò est. Rationem peccato conjungere. Injuria est non modo rationis Divinæ, quasi erret vetando malum, sed & rationis humanæ, quasi peccato patrocinetur. Si ratio esset peccati, jam non esset peccatum, aut esse ratio desineret. Tanta est utriusque naturalis pugnantia, ut uno posito destruat alium necesse est. Nihil gloriosius peccato posset accidere, quam ut rationi jungeretur: Nihil ignominiosius Rationi posset contingere, quam si cum peccato conveniret. Nec ratio, nec prudentia erunt apud inferos, quo tu properas, dicebat Sapiens: essent verò ibi & ratio & prudentia, si hic esset aliqua peccandi ratio. Cum enim omne prorsus peccatum illic puniatur, ratio esset, cur non puniretur, quia ratio fuerat, cur peccaretur. Ac proinde, ò impietatem, ò blasphemiam inauditam proinde sequeretur, iniquum fuisse Dei judicium, injustè damnatos esse peccatores, iniquum & injustum Deum, qui æterna puniat pœna, quod cum ratione & æquitate factũ est. sequeretur revocandã esse sententiam, appellandum in jos ipsum supremũ Judicem, & uno verbo nullas fore peccatorũ pœnas, quia nullus peccator est, qui rationem peccato suo non adumbret.*

Hoc fateatur necesse est, qui se profiteretur peccato suo rationem adjungeret. Tanta verò

Eccl. 2.

Id. 3.

Luc. 19.

Matt. 12.

Dan. 13.

Prov. 10.

Eccl. 27.

Eccl. 9.

Sap. 5.

verò hæc est blasphemia, ut ne ipsi damnati, quorum est blasphemare vita, ne quidem au-
sint in hanc erumpere: sed quidquid gravius
de pœnis gemant & expostulent, tacentur ta-
men omnes & profitentur, se in malignitate
sua esse consumptos. Id est, se sua dignos pœna,
nullam sibi esse rationem contra Deum, ra-
tionem esse suæ pœnæ, quia nulla fuit ratio
suæ culpæ.

Eant nunc impii, quò sua feruntur libidi-
ne, suas in concupiscentias toti devoluantur,
si ratione & pietate non possunt retrahi, libe-
rum illis quidem est, qua libertate possunt
peccare: Sed ne dicant sibi esse liberum, qua
libertate nunquam licet peccare. Ne Chri-
stiani hoc tolerent quod ne profani proba-

rent. Non est satis modò, non est Christi ser-
vo satis, non peccare liberius; sed ne quis au-
deat, toto debet anisù contendere, tota de-
bet contentione prohibere. *Nolite communi-
care operibus infructuosis tenebrarum, magis au-
tem redarguite.* Quali diceret, non tantum nõ
est idem committendum, quod illi Tene-
briones audent, sed ne audeant, est anniten-
dum. Quod si verò impedire facta non possis,
at saltem quod tu potes, eorum dicta poten-
ter argue. Si, ne peccent, impediri nõ possunt,
impediantur peccando blasphemare, im-
pediantur dicere sibi modo id esse licitum. Cõ-
tra conelametur, contra contendatur; ne si
forte tu silueris, ille tuo silentio se innocen-
tem putet, & tu illius culpæ sis reus.

Ephes. 5.

ADIUNGENDA PRÆCEDENTI VERITAS PRACTICA: VEL SEORSIM, HIS DIEBUS PROPONENDA.

Nihil unquam Christiana Religio passa est
gravius quam quod à Christianis modò
patitur.

*RATIO EST, Quia nihil est gravius, quod passa
sit Religio Christiana, quam quod magis ver-
gebat ad animarum interitum.*

*Sed nihil unquam passa est, quod magis vergeret
ad animarum interitum, quam quod modo
patitur.*

*Ergo & nihil unquam passa est gravius. Ac pro-
inde merito indicuntur preces publica tan-
quam in publica calamitate ad divinum sub-
sidium postulandum, si ve universim, si ve par-
ticularim.*

I. P U N C T U M.

AD primam propositionem, cum sint
varia & prope innumera persecutionũ
genera, quæ Christiana Religio pene
semper sustinuit, tum verò triplex est magis
generale & commune, ad quod cetera omnia
referuntur. Primum est, cum ei restitit Mun-
dus, ne reciperetur, ne crederetur, ne prædicaretur.
*Præcipiendo præcipimus vobis, ne doceretis in
Nomine isto.* Hoc primum, quod est Religioni
oppositum, Ne divulgetur, ne dilateetur.

Act. 5.

Secundum est gravius, cum non modò nõ

permittitur Religio dilatarì, sed ejus etiã pro-
hibetur professio, minã intendantur omnibus
Christianis, bonorum publicatio, carcenæ,
carceres, exilia, verbera, scorpiones, equulei,
catasta; plumbata, rotæ; quidquid demum ad
terrorem & cruciatum corporis excogitari
possit, totum hoc pe. multos annos, per uni-
versum terrarum orbem, per potentissimos
quoque Principes impenditur: & esse Chri-
stianum, nihil est aliud, quam esse victimam
propediem immolandam. *Venit hora, ut om-
nis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se
præstare Deo.* Gravis sanè vexatio.

Ionn. 16.

Sed gravior tamen in tertio quodam gene-
re, quo non corpora sed animæ sempiterno
morum interitu petebantur. Cum enim vi-
derent Imperatores infensissimi religionis ho-
stes ad eam non cedere tormentis Christianos,
ut potius roborarentur in dies: nec religionẽ
inde minus sed magis crescere, hoc excogita-
runt ad religionis perniciem, ut promissis &
blanditiis, pecunia & voluptatibus, gloria &
propositis magistratibus, Christianorum ani-
mos demulcerent. Sic de Juliano apostata
singulariter, Commentator librorum sancti
Augustini de Civitate Dei, non tam ferro in-
quit & armis agebant, quam blanditiis & do-
lis. Quo in persecutionis genere tria inerant
supra quodvis aliud gravissima:

Niceph. l.

10. c. 4.

L. 18. c. 5.

Primum,